

סוכה כדי לאוכלם, והסתפקה הגמרא האם מותר להשתמש שימוש שאינו מבטל את המצוה וכגון להנות מהם מבלי לכלותם, ולזה הביאה הגמרא ראייה מנרות חנוכה, שכשם שאסור להרצות מצות כנגד נרות חנוכה אף שאינו מבטל מצוותם, הוא הדין שאסור להסתפק מנוי סוכה גם כשאין מבטל מצותו, ובמסקנא סוברת הגמרא שמשתימת הברייתא משמע שבכל מקרה אסור להשתמש בנוי סוכה (פנ"י).

סַכְכָּה כְּהִלְכָתָהּ וְכוּ', אָסוּר לְהַסְתַּפֵּק מִהֶן משום ביזוי מצוה, וגם כשנפל מהסוכה ולא שייך בו ביזוי מצוה שאינו משמש כבר כנוי סוכה, אסור להשתמש בו משום מוקצה (תוס' רא"ש, וראה במהרש"א בתוס' ד"ה סוכה), ■ וכן נפסק להלכה (שו"ע א"ח תרלח, ב ומשנ"ב שם).

וְאֵם הַתְּנָה עֲלֵיהָ, שאינו בודל מהם בין השמשות של יום טוב הראשון, **הַכֵּל לְפִי תְנָאוּ**, ולא חלה עליהם קדושה כלל (רש"י כאן וסוכה י, ב ד"ה הכל), ויש מפרשים שצריך להתנות שאינו בודל מהם בכל בין השמשות של שמונת הימים, שאם לא כן הם יאסרו בחול המועד (בי"א א"ח תרלח ד"ה כתוב בארחות חיים). ■ להלכה, צריך להתנות שאינו בודל מהם כל בין השמשות של שמונה ימים (משנ"ב תרלח, יח, ושעה"צ שם).

אֵין מְדַלְקִין מִנֵּר לְנֵר, מנר חנוכה לנר חנוכה (רש"י), ויש מפרשים, מנר חנוכה לנר חנוכה או מנר שבת לנר שבת (רבינו פרחי, ספר הפרנס, וראה בשפ"א מדוע רש"י ביאר את הגמרא לגבי נר חנוכה).

וְשִׁמּוּאֵל אָמַר מְדַלְקִין מִנֵּר לְנֵר, מהלילה השני של חנוכה שמדליקים בו שתי נרות, או כששני אנשים דרים בבית אחד שכל אחד מדליק נרות חנוכה בפני עצמו (משנ"ב תרעד, א). ואף שהנר השני הוא נר של הידור, נחשב הוא כנר של מצוה ויכול להדליקו מהנר העיקרי, והואיל והידור זה מוזכר בגמרא (ביאה"ל רסג, א ד"ה שתי פתילות).

אֵין מְתִירִין צִיצִית מִכְּנֵר לְכְנֵר, והואיל ומבזה את הטלית הראשונה (רש"י מנחות מא, ב ד"ה דילמא), ויש שפירש לפי שמבטל מצוה מהטלית (תוס' שם ד"ה רב).

מְתִירִין מִכְּנֵר לְכְנֵר, אך אסור להתיז ציציות שלא על מנת להניחם בבגד אחר (תוס'), לפי שמבזה טלית של מצוה בחינם (ט"ז א"ח טו, ב). ואם הטלית בלוייה, מותר להסיר ציציותיה (משנ"ב שם, א). ■ וכן נפסק להלכה (שו"ע שם, א).

טַעֲמָא דְרַב מְשׁוּם בְּזוּי מִצְוָה, ושמואל שהתיר להדליק נר מנר, לא חש לביזוי מצוה כיון שמשתמש עם הנר לצורך מצוה, אבל להדליק נר שלא לצורך מצוה אסור (בעל המאור). ויש מפרשים, שגם לשמואל מותר להשתמש עם הנר רק לצורך נר חנוכה אחר אבל לא לצורך מצוה אחרת, שכשמשתמש עם הנר למצוה אחרת מראה שמצוה זו אינה חביבה עליו (רמב"ן ורשב"א לעיל כא, ב).

מְשׁוּם דְּקָא מְכַחֵשׁ מִצְוָה, שנראה כמי שלוקח אור ושואב קצת מלחלוחית שמנו (רש"י). ויש שפירש, שמכחיש את המצוה היינו שמבטלה, לפי ששני נרות מחוברים נחשבים כאבוקה, ואבוקה פסולה לנר חנוכה, ונמצא שבשעה שמבעיר את האש בנר השני ונהיה כאבוקה, מבטל את הנר הראשון ממצוותו (שפ"א ד"ה רב אמר אין מדליקין).

מְשַׁרְגָּא לְשַׁרְגָּא נְמֵי אָסוּר, אפילו כשלא מדליק על ידי קיסם (רש"י). ולביאור זה שמואל סובר שמותר להדליק מנר לנר, שלא חושש לאכחושי מצוה, אבל להדליק מנר לנר על ידי קיסם, מודה שמואל שאסור משום ביזוי מצוה, כמבואר להלן בהמשך הסוגיא (ריטב"א).

נֵר שֶׁל חֲנוּכָה שֶׁהֵנִיחָה לְמַעַל מַעֲשָׂרִים אִמָּה פְּסוּלָה, וצריך לכבותה ולהניחה פחות מעשרים אמה ולהדליקה שוב, שהדלקה עושה מצוה וצריך להדליקה במקום חיובה (בי"א א"ח תרעד ד"ה אבל אם הניחה, בשם התוס'). ואף למאן דאמר 'הנחה עושה מצוה' (להלן ע"ב), אין יכול להדליקה למעלה מעשרים ולהורידה, והואיל והרואה אומר לצורכו הדליקה ואין פרסום לנס (תוס' עירובין ב, א ד"ה סוכה, וראה במג"א שם, ז ובהגהות רעק"א). ■ להלכה, אם הניחה למעלה מעשרים אמה לא יצא ידי חובתו (שו"ע א"ח תרעד, ו), וצריך לחזור להדליקה בברכה (משנ"ב שם), ואינו יכול להורידה כשהיא דלוקה, אלא צריך לכבותה ולהדליקה שוב כשהיא פחות מעשרים אמה (רמ"א שם). ולא די שהנר בתוך עשרים אמה, אלא צריך שהלהבה תהיה בתוך עשרים אמה (שעה"צ שם).

מִצְוָה לְהֵנִיחָה כְּטַפַּח הַסְּמוּךְ לְפָתָה, שאם ירחיקנו מהפתח לא יהיה ניכר שבעל הבית הניחו שם (רש"י), אך כשמדליק בתוך הבית אין צריך להניחו בטפח הסמוך לפתח (ריטב"א לעיל כא ב, ד"ה והחין). ויש סוברים שגם כשמדליק בבית צריך להניחה בטפח סמוך לפתח (ריטב"א, דרכי משה תרעד, ד, בשם מהר"ל ותרומת הדשן), שלאחר שתיקנו חכמים להדליק סמוך לפתח, יש להדליק במקום זה אף כשהתבטל טעם התקנה (אגרות משה ט מט ג).

כְּדֵי שֶׁתָּהֵא נֵר חֲנוּכָה מִשְׁמָאל וּמִזְוָה מִיָּמִין ובעל הבית נכנס בניניהם בטלית מצוייצת (ריטב"א, שבלי הלקט קפה). וכשמדליק בפתח הפטור ממזוזה מדליק בימין הפתח (ר"ן בשם יש אומרים, טור תרעד בשם הראב"ה תתמד), שבכל דבר מצוה ימין עדיף. ועוד, שבימין יש יותר פירסומא ניסא, שדרך האנשים לפנות לימין (משנ"ב תרעד, לד). ויש אומרים שלעולם מדליק בשמאל (ארחות חיים חנוכה ג, כל בו מד).

■ להלכה, מצוה להניח נר חנוכה בטפח הסמוך לפתח משמאל, ואם אין מזוזה מניחו בימין, (שו"ע שם, ז). ובזמן הסכנה שמדליקים בפנים ואין היכר לבני רה"ו, אין לחוש כל כך להדליק בטפח הסמוך לפתח, ולכתחילה גם כשמדליק בפנים ראוי להדליק בטפח הסמוך לפתח (רמ"א שם ביאה"ל שם), כדי שייכנס בין שני מצוות, אך אם יש לו חלון הפונה לרשות הרבים נכון יותר להדליק בחלון שיהיה היכר לבני רה"ו ויתפרסם הנס (משנ"ב שם ס"ח לה).

שְׁלֵא יְהוּ מִצְוֹת בְּזוּיוֹת עֲלֵיו, ולפי שהאסור להשתמש לאורם הוא רק משום ביזוי מצוה, מותר להשתמש לאורם לצורך מצוה, ורב שסובר 'אסור להשתמש לאורה' (לעיל כא, ב), חולק על רב אסי וסובר שאף לצורך מצוה אסור להשתמש לאורה, והואיל ותיקנוה זכר לשמן ולפתילות שהיו במקדש שאסורים בהנאה (בעל המאור). ויש מפרשים, שגם לרב אסי אסור להשתמש לאורה לצורך מצוה, כיון שגם כשמשתמש עם הנרות לצורך מצוה אחרת יש בזה ביזוי מצוה, ורב אסי הוסיף על רב [שאמר אסור להשתמש לאורה], שאסור להשתמש לאורם גם לתשמיש קל כהרצאת מצות שאינו דורש עיון רב, ואין נראה כנהנה מהנרות, שמרחוק הוא מרצה אותם (רמב"ן לעיל כא, ב, וכע"ז ברשב"א שם).

■ להלכה, אסור להשתמש לאור נרות חנוכה בין תשמיש חול ובין תשמיש של קדושה, ואפילו לבדוק מצות או למונותם תשמיש עראי הוא, אסור. ויש מתירים להשתמש תשמיש של קדושה (שו"ע א"ח תרעד, א).

מִהוּ לְהַסְתַּפֵּק מִנְּוֵי סוּכָה וְכוּ', אָסוּר לְהַרְצוֹת מֵעוֹת כְּנֵגַד נֵר חֲנוּכָה וְכוּ', ומתחילה סברה הגמרא שהברייתא אוסרת להשתמש בנוי סוכה רק שימוש שמבטל את המצוה כגון לקחת פירות של נוי